

Almázia

Banská Štiavnica Mesto kultúry 2019

Kultúrna príloha

28. marec 2019
číslo 6.

samostatne
nepredajné

Je to v nás

Je to v nás je aktivita, ktorú v rámci projektu Mesto kultúry 2019 organizuje Mesto Banská Štiavnica. Samotná aktivita má dve časti. Nosnou prvou časťou sú workshopy, do ktorých organizátori zatiahli trojicu Vašo „Wuačkowec“ Šimko, Dodo Klimko a Marek Garai. Na ich pleciach leží náročná úloha – počas niekoľkých mesiacov vytvorí s deťmi originálnu pieseň a pripraviť k nej aj videoklip. Veľkou pomocou sú im v tom aj zamestnankyne komunitného centra, ktoré organizačne spolupracujú a motivujú deti a mládež nielen k účasti, ale aj plneniu týždenných zadaní, ktoré dostávajú. Každý utorok o 17.00 hod. tak oživa komunitné centrum v lokalite Šobov modernými rytmami.

O obsahu workshopov a prístupu k nim povedal Dodo Klimko: „Snažíme sa deťom vysvetliť, o čom je tvorba piesne. Budeme sa snažiť ich priviesť k tomu, aby neprezentovali západnú kultúru, ale aby do toho, čo tvoria dali niečo svoje.“

Účasť na stretnutiach býva hojná, spravidla sa ich zúčastňujú približne dve desiatky mladých talentov, ktoré sa na ne naučili chodiť pravidelne. Po prvých hodinách je cítiť pokrok, deti aj ich učitelia sa dostávajú stále viac bližšie k sebe. Poklesla aj ostýchavosť, a tak nádej na dobrý výsledok každým stretnutím rastie. Rytmické cvičenia, ktoré na začiatku neraz

Nápevy, momentka z workshopu, foto: V. Mesiariková

vyvolali smiech, sú teraz v znamení sústredených a rytmicky presných detí. „Celé vzdelávanie je robené hrou. Dodo sa snaží vysvetliť skladanie hudby ako stavbu domčeka. Deti sú tu dosť zamerané na hip – hop a rap a tam je zase moja úloha,“ prezradil Wuačkowec a pokračuje: „Všetky deti, ktoré sem chodia, majú v sebe rytmus a istý potenciál a my im ho chceme pomôcť rozvinúť.“

V utorok 19.3. deti prvýkrát zistili, ako prebieha proces nahrávania v štúdiu. Na mieste vznikla krátka nahrávka, ktorá kombinovala Wuačkowcov originálny rap a refrén populárnej rómskej piesne. Deti sa dozvedeli, čo je dôleži-

té pri práci v štúdiu, zažili, ako sa nahrávajú hudobné nástroje a dokonca prispeli spevom refrénu. Už v najbližších týždňoch ich čaká najťažšia práca – vytvoriť vlastný text či melódiu, dokázať ho pretažiť do rapu a spevu. Bezpochyby náročná úloha to bude aj pre lektorov, ich entuziazmus a nadšenie pre vec je ale cítiť v ich trpezlivom a motivačnom prístupe k deťom, ktoré im vloženú energiu už teraz po kúskoch vracajú.

Kým lektori a deti pracujú, v zákulisí sa pohybuje Marek Garai so svojou kamerou. Momenty zo stretnutí sa premenia v závere na pasáže v klípe, ktorý bude prezentovaný v závere aktivity, ale aj

do krátkeho dokumentu z toho, ako celé dielo vznikalo. Ten sa uskutoční v sobotu 18. mája na Šobove a bude naozaj výnimočný, keďže pozvanie na túto druhú časť aktivity prijali aj známe mená. Dovtedy platí, že dvere komunitného centra sú otvorené všetkým Štiavničanom, nielen obyvateľom z jeho blízkeho okolia. Príjemná nálada a hudba aj v tomto prípade spojí všetkých ľudí dobrej vôle.

Aktivita Je to v nás je súčasťou projektu Banská Štiavnica 2019: Renovácia identity, ktorý sa realizuje s finančnou podporou Fondu na podporu umenia.

Rastislav Marko

Čítanie kníh podané netradičnou formou

Už pred 80 rokmi Maxim Gorkij vyslovil myšlienku, ktorá platila, platí a veríme, že bude platiť aj v budúcnosti: „Úlohou literatúry je pomáhať človeku, aby rozumel sám seba“. V dňoch 8. a 22.2 sa v priestoroch ZŠ Bakomi uskutočnil workshop pre učiteľov, ktorého cieľom bolo priblížiť možnosti a spôsoby, ako pomôcť deťom, aby si vytvorili vzťah k čítaniu a mali z neho radosť.

Čo workshop priniesol a čo by mohlo zarezonovať aj nám všetkým, ktorí sme sa na podujatí nezúčastnili, sme sa opýtali lektora kurzu pána Tibora Hujdiča.

Zavolať políciu? Vyhražal sa? Potichu súcitil? Nemám dokonalé odpovede na všetky tieto otázky ale čo viem určite je že po tejto knihe sa inak dívam na zavreté dvere svojich susedov. Aký príbeh majú oni? Trápi ich niečo? Som ochotný ich počuť? Dobře napísaný príbeh má obrovskú moc. Môžeme vďaka nemu vidieť svet očami niekoho iného a cítiť jeho srdcom. Táto moc kníh je to, prečo som presvedčený, že ak v tejto krajine budeme čítať dobré knihy, staneme sa lepšou krajinou. Takže môj zámer je čím viac ľudí inšpirovať k čítaniu dobrých kníh. Je veľa ďalších dôvo-

čokoláda, ktorá sa vám slastne topí na jazyku a hreje na srdci. Rodičov a učiteľov by som rád povzbudil v jedení tejto (knižnej) čokolády. Kupujte si ich, veľa a tie najlepšie a jedzte ich spolu s deťmi, vychutnávajte si ich s nimi.

S akými skupinami vo svojej praxi pracujete a aké sú rozdiely v ich vedení?

Deti, rodičia, učitelia a knihovníci. Deťom čítam. To je to, čo viem robiť najlepšie. Čítam im najchutnejšie kúsky a smejem sa s nimi. Rodičom chvíľu čítam

Tu budem stručný. Ďakujem za opýtanie – dobre. Ale zišlo by sa, aby to čo robím ja, robilo naraz asi sto ľudí.

S akými dojmami ste dnes ukončili druhú časť workshopu?

Skepsa býva v školstve často veľmi silná. Rozumiem jej. Ale ak sa jej poddáme, vedie to k paralýze. Musíme sa povzbudzovať a stavať na tom, čo ide. Tento workshop je o hľadaní cesty. Kadiaľ to ide. V tom je asi jeho najväčší zmysel.

Čo by ste z vašich skúseností chceli prostredníctvom týchto riadkov odkázať všetkým potenciálnym čitateľom?

Skočte dnes do kníhkupectva a kúpte si niečo dobré. A večer sa zahryznite do tej čokolády. A ak máte deti, tak sa s nimi o tú čokoládu rozdeľte.

Za všetkých zúčastnených reflexia pani učiteľky Kazárovej zo ZŠ Bakomi.

Stretnutie s pánom Hujdičom bolo veľmi akčné a inšpirujúce. Zaujal ma spôsobom rozprávania, svojím dynamickým prejavom plným bezprostrednosti, ako aj otvoreným poukazovaním na absurdnosti v našom školstve. Kládol otázky, ktoré nás nútili uvažovať nad požiadavkami, ktoré máme na deti a tým, čo deťom ako učiteľia poskytujeme. Pán Mrkvička je presvedčivý vo svojich prezentáciách. Po jeho workshope mám chuť viac a viac čítať a vyhľadávať čas na čítanie aj s deťmi v škole. Na podujatie priniesol zaujímavú literatúru pre deti a mládež, dal nám inšpiráciu na knižky pre rôzne vekové kategórie, či link, kde si vieme pozrieť odporúčania a recenzie na knihy pre žiakov.

Ďakujeme pána Hujdiča za inšpiratívne poslanstvo hodné zamyslenia.

H. Hilbert

Tibor Hujdič a účastníci workshopu, foto: T. Lazar

Aká bola genéza a primárny zámer vašej cesty motivovať ľudí k čítaniu?

Nedávno si odo mňa vypýtali do článku typ na knihu, ktorá ovplyvnila moje občianske postoje. Nič mi nenapadalo, tak som sa postavil k svojej knižnici a šiel som prstom po chrbtoch kníh a prst sa mi zastavil na Všeohknihe od Guusa Kuijera. Toto je kniha pre deti, pri ktorej po mojom chrbte prebehli zimomriavky. Malý chlapec je svedkom toho, ako otec, fanatický kresťan, bráni rodinu pred hriechom fackami mame a psychickým terorom. Kniha spúšťa kaskádu pocitov a dilem. Ako by som sa zachoval, kebyže som susedom tejto rodiny? Mlčal by som?

dov, prečo je dobré, aby sme čítali – rast ekonomiky, lepšia demokracia atď., ale pre mňa osobne je to hlavne o empatii, pravde a kreativite.

Je možné rozlíšiť, akú úlohu v tomto procese zohrávajú rodičia a učitelia?

Rodičia a učitelia sú najbližšie deťom. Oni zasievajú lásku k hokeju či zvieratám, ale aj chuť či nechť k učeniu a čítaniu. Každopádne, nebol by som rád, ak by sme hovorili o čítaní ako o niečom, čo „treba“. Ako o niečom, čo by „mali oni“ (rodičia a učitelia) robiť. Ak o niečom hovoríme, že by sme „mali“, tak to hneď má príchutť odporu, otravy, nútenia... Dobré čítanie – také nie je. Dobré čítanie je

a chvíľu im pripomeniem, prečo je čítanie také sladké, že večer ležať s dieťaťom v posteli, mať jeho hlavku na ramene a čítať si spolu niečo krásne je večer, na ktorý budú spomínať s láskou, až deti odrastú a odídu z domu. A to má nesmierne cenu. Učiteľom ukazujem dve cesty. Jedna je o tom, ako siať lásku k čítaniu a povinnými čítaniami to nejde. Druhá cesta je o tom, ako kvalitne pracovať s textom na hodinách. A knihovníci? Tým asi najčastejšie hovorím o tom, že knihy to nie sú iba rozprávky, ale aj história a životopisy a návody a cestopisy.

Ako sa vám pri tom darí napĺňať váš zámer?

SBM chráni aj pamiatky banskoštiavnického textilného priemyslu

Od prvého stretnutia zástupcov Slovenského banského múzea a bývalých zamestnancov podniku Pleta v apríli 2016 sa mapovanie dejín textilného priemyslu v Banskej Štiavnici darí aj vďaka podpore Štiavničanov.

Rozbehli sme prípravu výstavy venovanej Plete a vás, občanov, oslovujeme s prosbou o poskytnutie podkladov (najmä fotografií), zapožičanie či darovanie výrobkov. Mnohí viete pomôcť poskytnutím výpovede – spomienky, osobnej skúsenosti a vlastného pohľadu. To je vaše rodinné striebro. V roku 2019 ho hľadáme... A už teraz môžem povedať, že sme úspešní, najmä vďaka bývalým zamestnancom Plety. No ešte stále je pred nami veľa práce. Identifikácia predmetov, spolupráca pri výrobe audio a video záznamov, dokončenie scenára a koncepcie výstavy, jej „zloženie“ a „postavenie“.

Začali sme akvizičnú kampaň na získanie vhodných trojrozmerných

ných predmetov (napr. vzorkovnice, výrobky, pracovné potreby, pomôcky, nástroje a pod.). Okrem predmetov súvisiacich s podnikom Pleta je pre nás mimoriadne cenné aj to, čo sa týka činnosti jeho predchodcov (Schindler, Slovenka, Müller, Svetro, Tricota, Erika, Hela). Práve akvizícia – nadobúdanie zbierkových predmetov, ktorá patrí medzi základné činnosti múzeí, je pre nás zámer dôležitá. V jej súvislosti je dôležité spomenúť príklady spolupráce múzea a občanov. O prístupe pani Ľudmily Blaškovej z firmy Svetro som už písal. Projektu „pletárskej výstavy“ pomáha viacerými spôsobmi, jedným z nich je aj darovanie viacerých vyradených strojov, pôvodne používaných v podniku Pleta. Pri získavaní výrobkov – odevov z produkcie Plety sa mimoriadne angažuje pani Paulína Pálová, súpravy výrobkov sme získali od pani Heleny Schneiderovej, Janky Krippnerovej, Mgr. Lucie Binderovej a Heleny Joklovej.

Spomedzi ďalších sa chcem poďakovať Jozefovi Bálíkovi (pri popise strojov a zariadení), Mikulášovi Müllnerovi (za cenné

Horný závod, n. p. PLETA, foto: Fotoarchív SBM

informácie z oblasti pracovného života v podniku a mimoriadnu iniciatívu pri poskytnutí dokumentačných materiálov). Veľmi si vážim ochotu pána Jozefa Číža pre spoluprácu na našom projekte. Za doterajšiu ochotu, ústretovosť a prísľub budúcej spolupráce patrí veľké poďakovanie vedeniu Strednej priemyselnej školy S. Mikovíniho – jej riaditeľovi Ing. Miroslavovi Jauschovi a Ing. Anne

Melichovej.

Osobitne sa chcem poďakovať Ľubomírovi Svetlíkovi – súčasnému majiteľovi objektu Horný závod za dlhodobé zapožičanie vybraných trojrozmerných predmetov (stroje, zariadenia, vzorkovnice, výrobky) z bývalého podniku Pleta. Bez jeho príspevia by bol projekt výstavy výrazne ochudobnený.

Daniel Harvan

Rozhovory o hudbe a komorný koncert pri sviečkach

V piatok 15. marca sa v priestoroch Art Cafe uskutočnil prvý štiavnický InMusic Talks – rozhovory o hudbe. Hostami moderátora Matúša Bištana bola skupinka troch výnimočných slovenských hudobníkov, členov Ensemble Ricercata. Violista Milan Paľa, klavirista a skladateľ Ivan Šiller a sopranistka Helga Varga Bach, sa rozpravovali o krásnom období romantických skladateľov, hudbe hranej najmä v salónoch a súkromných vilách pre špecifické malé publikum. Aj projekt Komorné koncerty v Banskej Štiavnici nesie so sebou posolstvo znovu-

Sopranistka Helga Varga Bach, foto: M. Hruboš

zrodenia "hauskonzertov", s ktorými súbor už dlhšiu dobu úspešne putuje naprieč celým Slovenskom. V Art Cafe sa komorná atmosféra potvrdila, o čom svedčila skoro presilovka na strane diskutujúcich, no vznikla o to priateľskejšia atmosféra pre zvedavé otázky zo strany publika.

Piatkové podujatie v kaviarni bolo

príjemnou pozvánkou na sobotný koncert v Kultúrnom centre v Banskej Štiavnici. Ensemble Ricercata, pod vedením Ivana Šillera, predstavil divákovi krásny romantický program. Počas koncertu s názvom Intermezzo zazneli skladby od Brahmsa, Medelssohna – Bartholdyho, Clari Schumannovej a Roberta Schumanna. Nápaditej scénografii v priestore dominovalo koncertné krídlo a stoličky rozostavené do oblúka. Domácku, až takmer obývačkovú atmosféru umocnilo svetlo sviečok a naozaj blízke prepojenie hudobníkov s publikom. Krištáľový soprán Helgy Vargy Bach ešte v mnohých doznieval pri odchode zo sály, po bravúrnom výkone komorného súboru.

Saša Pastorková

Čo je to HOAX?

Ako môžeme hoax identifikovať? Ako bojovať proti dezinformáciám a ako sa tieto internetové nezmyselnosti používajú v praxi?

To nám prišli v piatok 15. marca na Gymnázium Andreja Kmeťa svojráznym spôsobom objasniť dvaja chalani menom Adam a Samo, ktorí sa rozhodli narukovať do extrémistickej skupiny HH – Hrdé Hnutie. Úvod tejto satirickej divadelnej hry sa niesol v moderátorskom znení, kde nás

zom pravdivosti hoaxu. Študenti na začiatku predstavenia dostali do rúk malé čierne zariadenia, za pomoci ktorých mohli spoločne hlasovať za pravdivosť informácie zobrazenej na obrazovkách. Samozrejme, študenti gymnázia svojej povesti nezostali nič dlžní a odpovedali relatívne správne, no na konci sa aj tak odhalilo, že hlasovanie bolo zmanipulované, takže sa stali cieľom dezinformácie, ktorej s radosťou uverili.

hlavu skupiny HH, drsnáka Maja. Obhliadka bola samozrejme o niečom úplne inom, než sa dvojica domnievala. Ochrana proti asociálom bola odsunutá na stranu a do popredia sa dostalo natáčanie dezinformačných videí, ktoré sem dvojicu presne doniesli.

Nasledovali situácie, ktoré poukazovali na dezinformačné aktivity extrémistických strán, ktoré parodovalo Hrdé Hnutie.

"YA NÁROD!" Stálo na trič-

Hoax naživo, foto: L. Lužina

jeden z predstaviteľov Adam Pravda zoznámil s mediálnym parazitom prezývaným hoax. Prv bolo sedemdesiatim prítomným študentom vysvetlené, odkiaľ vlastne slovo hoax pochádza, čo pomenúva a prečo sa nám práve toto slovo tak často v poslednom čase dostáva do uší.

"Anglické slovo hoax pomenúva podvod, alebo lacný žart. Označujeme ním predovšetkým internetom šírenú správu, ktorá aj napriek svojej nezmyselnosti vyzýva na to, aby bola preposielaná ďalej a ďalej," povedal Adam Pravda. Následne si moderátor svojich poslucháčov otestoval malým kví-

Skutočné predstavenie ale začalo, keď sa na pódium dostala dvojica Adam a Samo. Dvaja typickí slovenskí mladíci sa divákovi ukázali v plnej paráde – či už vo fitku, cez videohovory, alebo facebookové postrehy a príspevky. Boli sme svedkami komédie, ktorá sa chýlila k očakávanému bodu. Bol to muskulárny Adam, ktorému prvému napadlo vstúpiť do extrémistickej skupiny HH a pomáhať jej pri chránení vlakových cestujúcich pred asociálmi. "Veď sa pozri! Na facebooku už majú aj udalosť!" hučal vytešený Adam. Tak sa dvaja kamaráti spoločne vybrali na prvú obhliadku vagónov, kde stretli

kách Sama a Maja, ktorí chceli byť hrdinovia, ale stali sa terčom výsmechu, hádam edukatívneho.

Ku koncu dvojhodinového výstupu divadelníkov sa študenti Gymnázia Andreja Kmeťa zaujato pýtali, či už na aktuálnosť hoaxov a ich pôsobenie na slovenskú mládež, ale i staršiu generáciu.

Dočkali sme sa prekvapivo vtipného a aktuálneho predstavenia v podaní skvelých hercov, ktoré sa ich študentskému publiku hádam vryje do pamätí a pomôže im v boji proti hoaxu, nepriateľovi múdreho internetu.

Šimon Patkoš

Kalendár podujatí

Nekola /koncert/
piatok 12.4 od 20:30 do 21:50
Kultúrne centrum – hlavná sála,
Kammerhofská 177/1

Autumnist /koncert/
piatok 12.4 od 21:50 do 23:00
Kultúrne centrum – hlavná sála,
Kammerhofská 177/1

Xdzvonx /koncert/
piatok 12.4 od 23:00 do 23:55
Kultúrne centrum – hlavná sála,
Kammerhofská 177/1

Almázia

Špeciálna príloha Štiavnických novín.

Redakčná rada: Hubert Hilbert, Alica Hrnčiríková, Daniel Harvan.

Návrh designu: I. Palečková. Vydavateľ: Mesto Banská Štiavnica. Samostatne nepredajné.

Hlavný partner
projektu

Tento projekt bol podporený z verejných zdrojov poskytnutých Fondom na podporu umenia. Príloha reprezentuje výlučne názor autorov a fond nezodpovedá za obsah publikácie. Príloha je súčasťou projektu Banská Štiavnica 2019: Renovácia identity, ktorý z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia"